

DÜŞ EKMEĞİ

Oktay Akbal

Öykü Oktay Akbal'ın onyedinci yaşındaki bir lise öğrencisiyken, ilk gençlik uyanışları, kendisiyle ve çevresiyle alakalı farkındalıkları, başından geçen olayları, ergenlikten, yetişkinliğe geçişini anlatan otobiyografik romanıdır. Oktay; babasını kaybetmiş, annesiyle yaşayan bir gençtir. Kalabalık olan arkadaşlık gurubuyla hem ders çalışarak, hem de yeni keşifler yapma yolunda zaman geçirmektedirler. Gençler hayatlarındaki çeşitli alanlardaki deneyimleri birbirleriyle paylaşmaktadır. Oktay, babası hayatta olmasa bile, arkadaşlarının babalarıyla olan iletişimlerini ve geçimsizlikleri gözlemlemekte, mukayeseler yapmaktadır. İlk gençlik döneminin aşkları, deneyimsizlikler ve utangaçlıklarla O'nun için sadece platonik izler taşıyacaktır. Yaşının gereği, neyi ve kimi seveceğini bilmemek, kızların kendi gözündeki farklı anlamları, birden çok aşka aynı anda kendini kaptırmasıyla sonuçlanacaktır. Ancak, "Hale" adındaki kız en unutulmazlardan biridir. Ne var ki, asıl olan "bulunca kaybetmek hissi" özellikle Hale ile iletişim kurmaktan kaçınmasının temel nedenidir.

Oktay'ın arkadaşlarının yaşadığı ilk cinsel deneyimler, merak tezahürü paralı birliktelikler, O'nun karakterine aykırıdır. Ancak, bir gece beklenmedik şekilde yanına sokulan dedesinin hizmetçisi Şükran, hayatında bir iz bırakacak fakat bir taraftan da önemini "sır" çerçevesinde unutulmaya itilerek kaybedecektir.

Gençlerin yaşamında sinema oldukça anlamlıdır. Dönemin değişimleri ve dönüşümleri sadece sinema vasıtasıyla sunulur.

2. Dünya Savaşı'nın şiddeti ile devam ettiği dönemde, Oktay, 1. Dünya Savaşı esnasında üzülmüş şahit olduğu, henüz yaşamda hiçbir şey görmemiş, hiçbir sevinç tatmamış olarak askere götürülüp kaybolmak korkusunu yaşar. Oktay, daima arama, ulaşma çabası içindedir, hislerini tam olarak anlamlandıramaz veya farkına varamaz.

Tema

Arayış Gençlik dönemi, kişilerin arayışlarda olduğu, karakterin henüz oturmadığı, ne istediğini ve neden istediğini bilmediği bir dönemdir.

Kişiler

Oktay Baş karakterdir, 2. Dünya Savaşı esnasında onyedinci yaşında olan bir lise öğrencisidir. Babası vefat etmiş olduğu için annesiyle yaşamaktadır.

Anne Eşini seneler evvel kaybetmiş bir hanımdır. Ekonomik durumu eşinin kaybıyla günden güne kötüye gitmiştir, erkek kardeşi ara ara kendisine yardımda bulunur, zorlandığı zamanlarda ise Emniyet Sandığına baş vurur. Oğluna son derece bağlı, kendi halinde bir hanımdır.

Orhan Oktay'ın okul arkadaşı.

Haluk Oktay'ın okul arkadaşı.

Selim Oktay'ın okul arkadaşı.

Fevzi Oktay'ın okul arkadaşı.

Enver Oktay'ın okul arkadaşı.

Mehlika Hanım Komşu.

Emine Mehlika Hanım'ın kızı.

Hatice Mehlika Hanım'ın kızı.

Selim Oktay'ın arkadaşı.

Rahmiye Komşu.

Ali Rahmiye'nin son kocası.

Hasan Rahmiye'nin Ali'den önceki kocası.

Hale Oktay'ın sevdiği, daima düşlediği fakat evini bulup görüşmekten çekindiği kız.

Süheyla Komşu kızı.

Necla Komşu kızı.

Kenan Oktay'ın Pertevniyal Lisesi'ne geçmiş eski arkadaşı.

Hayri Oktay'ın Pertevniyal Lisesi'ne geçmiş eski arkadaşı.

Yüzbaşı Kazım Bey Eski komşu.

Suna Oktay'ın aşık olduğu, artist olmak isteyen kız.

Vedat Oktay'ın arkadaşı.

Hasan Oktay'ın arkadaşı.

Şükran Oktay'ın dedesinin hizmetçisi, Oktay'ı baştan çıkararak birlikte olur, dedesiyle de ilişkisi vardır. Bir süre sonra evlenir.

Dede Oktay'ın başka evde yaşayan dedesidir. Şükran ile ilişkisi vardır, fakat Şükran evlenmeye karar verince acil olarak başka bir genç hizmetçi arayışına girer.

Jozef Oktay'ın eski arkadaşı.

Oktay (İçe Dönük- Kapalı)

Karakter Oktay; on yedi yaşında, babasını kaybetmiş, annesiyle yaşayan bir lise öğrencisidir. Babasının vefatından sonra aile manevi olarak ağır bir hezime uğradığı gibi, ekonomik olarak da zorlanmaya başlamıştır. Oktay, bu durumdan oldukça etkilenmiş, geçmiş-bugün ve gelecek arasındaki köprüyü kurarken, duygusallaşmış, çoğu zaman da insanlarla arasına mesafe koyarak yalnızlığı sevmeye başlamıştır. Hayata dair realist yaklaşıma çalışsa da, karamsar ve depresif bir ruh halinin tesiri altında kalmış, genç yaşında olgun bir erkek olmuştur.

Aktiviteler Oktay, kalabalık bir arkadaş çevresine sahiptir. Arkadaşlarıyla sinemaya gitmek, yenilikleri ve kendileri dışındaki dünyayı sinema vasıtasıyla gözlemlemek sevdiği aktivitedir. Ayrıca, grup halinde ders çalışır. Oktay'ın bireysel olarak en keyif aldığı aktivite ise kitap okumaktır, Türk Edebiyatı ve Fransız Edebiyatı sevdiği türlerdir. Ayrıca, yazmak konusunda da yeteneklidir. Özellikle akrostiş ile yazdığı şiirler arkadaşları tarafından beğenilir. Oktay, radyo dinlemeyi ve gazete okumayı da sever. Zaman zaman ise arkadaşları ile voleybol müsabakaları yapar.

ÖRNEK ANILAR

Realist Oktay, henüz hayatının genç yaşlarında olmasına rağmen, yaşamının nasıl geçeceğini tasavvur edebilen, realist karakterdi. Arkadaşı Kenan, O'na hayallerini anlatırken, kendi dünyasına dalıyor, gelecek ile alakalı realist yaklaşımlarda bulunuyordu. “Başladı hayallerini anlatmaya. Yarısını dinledim, sonra daldım kendi evrenime. Sesini duyuyordum, sözcükleri tek tek anlıyordum, konuşma gelip geçiyordu gözlerimin önünden. Hale'yi ağır basanı. Şu 1940 yılı da geçecekti. Onlar da gelip gidecekti. Kızlar, kadınlar, arkadaşlar, olaylar, yaşantılar, acılar, sevinçler. Hepsi değişecek, yenileşecek, sonra da eskiyip unutulacaktı. Şu anı bir gün hatırlamaz olacaktım.” Hatta, daha ileri vade ile alakalı düşününce kendini görüyordu. “Yıllar yıllar! On yedi yaşında bir delikanlı oturmuş yaşamını düşünüyor. Ne çok yaşamış, ne yoğun, ne derin! Bir gün gelecek yine burada oturacağım belki. Yaş kırk, elli olacak. Evli, çoluk çocuk sahibi. Belki de üç beş yıl önceye göre çok daha yakın gelecek bugün bana. Zaman yaşlandıkça kısılır. Kısılır kısılır kısılır. Kopuverir sonra. Ölüm mü o?”

Duygusal Oktay, çocuk yaşlarda babasını kaybettiğinden duygusal, içe dönük bir karakter haline gelmişti. “Bir dükkanın saçak altına girdim. Bardaktan boşanırcasına yağıyordu yağmur. Herkes kaçıyor. Evli evine köylü köyüne. Bakıyorum geçenlere gidenlere. Şu karşıkı sokak doğru Vefa Bozacısı'na gider. Benim doğduğum ev de o sokağın içinde. Kaç yıldır geçmedim önünden. Bir korku duyuyorum çocukluk günlerimin acı tatlı anılarını yaşamaktan. İçimde bir duygu kendini gösteriyor, git geç o sokaktan, bahçe kapısına bak. Ne kadar geçti, beş yıl ancak. Babam 1935'te öldü. Bir haziran günü. Şişli'de özel bir hastanede görmüştüm son kez. Nasıl olsa kalkacaktı iyileşerek. Ama bir hafta sonra Şehzadebaşı'ndan cenazesi geçti. Dükkanlar kapandı iki sıralı. Çocukluktan beri buralıydı, burada büyümüştü, tam kırk altı yılını bu semtte

geçirmişti,bu ahşap evde yaşamıştı.”

Yalnızlığı Seven Oktay, kalabalık bir arkadaş çevresi olmasına rağmen özünde yalnızlığı seven bir karakterdi. “Her zaman böyle yaparım.Tek başıma sokak sokak dolaşırım. Yağmur yağar diner,sokaklar kül rengine dönüşür. Hangi zamanda olduğumu bilemem.” Oktay, kendini zaman zaman herkesten uzak hisseder. Hatta hayali karakterle kendine daha yakın olur.“Hep yalnızım. Romanlardaki,filmlerdeki insanlar bana daha yakın geliyor yaşamdaki gerçek kişilerden.Anlaşmak zor, belirli bir çevrede yaşamak zor hep aynı insanlarlar.”

Karamsar/ Depresif Oktay, yaşı genç olmasına rağmen gelecek ile alakalı karamsar düşünüyor, olumsuz olayların meydana geleceğini kafasına yerleştiriyordu. “Bir bilmece insanoğlu. Daha yaşamın eşiğindeyken bunu duyuyorum. Gelecekte korkuyorum. Gelecek, uzakta. Bana çok uzakta geliyor gelecek. Geçmişte öyle. Bugün ise tatsız, anlamsız,renksiz. Hep böyle mi olacak? On yedi yaşın bunalımı. Yirmi yedi, otuz yedi,kırk yedi, elli yedi yaşın bunalımları da olacak. Bir meyhane köşesinde, bir öğle sonrasında düşün düşün dur. Bir çocuğun aklından geçmeyecek şeyler bunlar. Öyle sanılır. Oysa neler düşünmez ki o çocuk!”

Mesafeli Oktay, hiç kimsenin kendisiyle içli dışlı olmasına izin vermeyen, çevresi ile arasına mesafe koymayı seven bir karakterdi. Arkadaşlarından da bu huyunun tezahürlerini zaman zaman görürdü. “Benden çekinirdi, açıkça söylemezdi kafasından geçeni. Niye böyleyim? İnsanlarla aramda bir mesafe olur hep. Belirli bir yere kadar yaklaşabilirler,orada durular. Kimseyle içli dışlı olamadım,belki istemedim. Ürküyorum bundan. İç dünyalara girmek korkunç. Kimse kimseyi bilemez.”

Olgun On yedi yaşındaki lise talebesi Oktay, tecrübeli ve olgun bir karakterdi. “On yedi yaşındaki bir delikanlı için zaman kavramı olabilir mi? Kendimi birden kırk yaşında duyuyorum. Kişi bir yaştan başka bir yaşa gidip gelebilir mi bir an içinde? Çok duyarlıysa,çok coşkuluysa,çok zengin bir iç dünyası varsa...Niye olmasın? Ben kendimi çok yaşamış,çok görmüş duyuyorum böyle anlarda. Her şeyi tatmış,öğrenmiş, arkasında bırakmış yaşlı biri.”